

Hoàn thiện 12 nghị định về nông nghiệp và môi trường: Tập trung phân cấp, phân quyền, xử lý điểm nghẽn

14:14 29/12/2025

Sáng 29/12, Phó Thủ tướng Trần Hồng Hà chủ trì cuộc họp nghe báo cáo, cho ý kiến đối với các nghị định hướng dẫn thi hành Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của 15 luật trong lĩnh vực nông nghiệp và môi trường, có hiệu lực từ ngày 1/1/2026.

Phó Thủ tướng Trần Hồng Hà chủ trì cuộc họp nghe báo cáo, cho ý kiến đối với các nghị định hướng dẫn thi hành Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của 15 luật trong lĩnh vực nông nghiệp và môi trường - Ảnh: VGP/Minh Khôi

Phó Thủ tướng Trần Hồng Hà nêu rõ, thời gian qua, xuất phát từ tinh thần đổi mới nhằm tháo gỡ các vướng mắc về thể chế, lần đầu tiên trong chương trình lập pháp của Quốc hội đã thực hiện việc "một luật sửa 15 luật". Đây là nỗ lực quyết liệt nhằm xử lý những bất cập đang tồn tại trong hệ thống thể chế về nông nghiệp và môi trường.

Tuy nhiên, việc sửa đổi, bổ sung 15 luật bằng một luật đặt ra yêu cầu rất cao đối với công tác hướng dẫn thực hiện, nhằm bảo đảm tính thống nhất, đồng bộ với hệ thống pháp luật hiện hành, trong đó các luật và nghị định liên quan vẫn còn hiệu lực. Vì vậy, việc ban hành các nghị định hướng dẫn có ý nghĩa đặc biệt quan trọng.

Việc xác định, các nghị định đủ điều kiện ban hành phải tuân thủ nghiêm 2 nguyên tắc. Thứ nhất, tất cả các nghị định chỉ được hướng dẫn trong phạm vi, đối tượng đã được quy định tại Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của 15 luật thuộc lĩnh vực nông nghiệp và môi trường và đã được đánh giá tác động. Đây là những vấn đề cấp thiết cần giải quyết, tháo gỡ ngay, sau đó chúng ta sẽ tiến hành sửa từng luật.

Thứ hai, quy định tại các nghị định nhằm thực hiện nhất quán chủ trương phân cấp, phân quyền đồng bộ. Các bộ, ngành, địa phương cần xem xét khả năng thực thi, bao gồm điều kiện pháp lý, hướng dẫn kỹ thuật, nhân lực, tổ chức bộ máy, trang thiết bị và cơ sở vật chất... Bởi thực tế cho thấy, nhiều nội dung ở Trung ương còn gặp khó khăn, nếu phân cấp xuống địa phương mà không bảo đảm điều kiện thì sẽ không thực hiện được.

Bảo đảm tính thống nhất, đồng bộ trong hệ thống pháp luật

Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và Môi trường Trần Đức Thắng cho biết, dự thảo 12 nghị định quy định chi tiết hoặc sửa đổi bổ sung biện pháp thi hành các luật thuộc các lĩnh vực: Biển và hải đảo, tài nguyên nước, thủy lợi, đê điều và phòng chống thiên tai, thủy sản, lâm nghiệp và kiểm lâm, bảo tồn thiên nhiên và đa dạng sinh học, trồng trọt và bảo vệ thực vật, chăn nuôi và thú y, môi trường và khoáng sản.

Các nghị định tập trung vào phân quyền, phân cấp, xử lý các điểm nghẽn, cắt giảm điều kiện đầu tư kinh doanh, thủ tục hành chính và một số vấn đề khác để bảo đảm tính thống nhất, đồng bộ trong hệ thống pháp luật.

Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và Môi trường Trần Đức Thắng phát biểu -
Ảnh: VGP/Minh Khôi

Sau khi lấy ý kiến các bộ, ngành, địa phương, ý kiến thẩm định của Bộ Tư pháp, Bộ Nông nghiệp và Môi trường đã tiếp thu, giải trình, hoàn thiện, tuy nhiên, vẫn còn một số nội dung có ý kiến khác nhau.

Cụ thể, Dự thảo Nghị định hướng dẫn thi hành các điểm sửa đổi, bổ sung của Luật Địa chất và Khoáng sản hiện còn 3 nội dung có ý kiến khác nhau. Thứ nhất là cơ chế xử lý trường hợp khoáng sản đi kèm có trữ lượng lớn hơn khoáng sản chính, dự thảo Nghị định đề xuất trường hợp khoáng sản đi kèm thuộc nhóm 1, nhóm 2 hoặc nhóm 3 có trữ lượng vượt ngưỡng quy định thì được xác định là khoáng sản chính, áp dụng mức thu tiền cấp quyền khai thác như đối với khoáng sản chính. Thứ hai là tiêu chí thăm dò xuống sâu, mở rộng được xây dựng theo hướng chặt chẽ nhằm kiểm soát và ngăn ngừa việc lạm dụng chính sách thăm dò mở rộng xuống sâu để né tránh đấu giá quyền khai thác khoáng sản. Thứ ba là xử lý tài nguyên phát sinh trong quá trình thi công mỏ đối với giấy phép đã cấp trước khi Nghị định có hiệu lực, nếu bắt buộc phải khai đào, bóc xút các khối tài nguyên nằm trong ranh giới khu vực được cấp phép khai thác, thì tổ chức, cá nhân được phép khai thác có trách nhiệm vận chuyển, tập kết tại bãi hoặc kho chứa trong phạm vi dự án.

Đối với quy định lắp đặt một thiết bị giám sát hành trình (VMS) trên 1 tàu cá trong dự thảo Nghị định quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật Thủy sản, có 2 phương án: Không quy định mỗi tàu cá chỉ được lắp đặt một thiết bị VMS, quy định mỗi tàu cá chỉ được lắp đặt 1 thiết bị VMS. Lý do của phương án không giới hạn số thiết bị VMS được lắp đặt là giảm rủi ro mất kết

nổi VMS khi tàu cá hoạt động trên biển; bảo đảm dữ liệu hành trình không bị gián đoạn khi có thiết bị thay thế; giảm thiệt hại kinh tế cho ngư dân, tránh việc phải quay về bờ sửa chữa hoặc thay thế thiết bị trong khi chi phí mỗi chuyến đi biển lớn.

Về dự thảo Nghị định sửa đổi bổ sung một số điều của Nghị định số 53/2024/NĐ-CP và Nghị định số 54/2024/NĐ-CP, quy định chi tiết thi hành Luật Tài nguyên nước và các nội dung về hành nghề khoan nước dưới đất, đăng ký, cấp phép và tiền cấp quyền khai thác tài nguyên nước, Bộ Nông nghiệp và Môi trường xin ý kiến về thẩm quyền chấp thuận phương án chuyển nước và thẩm quyền phê duyệt điều chỉnh, truy thu tiền cấp quyền khai thác tài nguyên nước.

Cụ thể, về chấp thuận phương án chuyển nước có 2 phương án: Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và Môi trường có thẩm quyền (chưa hoàn toàn phù hợp với chủ trương phân cấp, phân quyền); Chủ tịch UBND cấp tỉnh nơi có nguồn nước bị chuyển có thẩm quyền (phù hợp chủ trương phân cấp, phân quyền nhưng địa phương hiện gặp khó khăn do khối lượng công việc sau sáp nhập còn nhiều).

Về phê duyệt điều chỉnh, truy thu tiền cấp quyền khai thác tài nguyên nước, Bộ Nông nghiệp và Môi trường đề xuất: Thẩm quyền phê duyệt đồng bộ với thẩm quyền cấp giấy phép (Bộ hoặc UBND cấp tỉnh); phân cấp toàn bộ cho Chủ tịch UBND cấp tỉnh, kể cả trường hợp giấy phép do Bộ cấp (phù hợp chủ trương phân cấp, phân quyền nhưng địa phương hiện gặp khó khăn do khối lượng công việc sau sáp nhập còn nhiều).

Nâng cao hiệu quả quản lý, tăng cường kiểm soát bằng công cụ kỹ thuật

Đóng góp ý kiến tại cuộc họp, lãnh đạo các tỉnh Sơn La, Lâm Đồng, An Giang, TP. Đà Nẵng tập trung vào các vấn đề: phân cấp, phân quyền; quản lý tài nguyên nước theo lưu vực sông; quản lý rừng và đa dạng sinh học; khoáng sản; thủy sản; ứng phó thiên tai; và điều kiện thực thi phù hợp với thực tiễn địa phương.

Các địa phương cơ bản thống nhất với nội dung các dự thảo nghị định và phương án do Bộ Nông nghiệp và Môi trường đề xuất về các nội dung còn ý kiến khác nhau: Tiếp tục giao Bộ Nông nghiệp và Môi trường thẩm quyền phê duyệt phương án chuyển nước đối với các lưu vực sông liên tỉnh nhằm bảo đảm quản lý thống nhất; coi khoáng sản đi kèm có trữ lượng lớn là khoáng sản chính.

Lãnh đạo TP. Đà Nẵng, tỉnh An Giang ủng hộ phương án không giới hạn số lượng thiết bị giám sát hành trình tàu cá nhưng chỉ cho phép một thiết bị hoạt động

tại một thời điểm; làm rõ một số khái niệm pháp lý như "tàu cá bị mất tích", "tàu hậu cần đánh bắt" để thống nhất áp dụng; bổ sung quy định nhằm bảo vệ nguồn lợi thủy sản bền vững, hạn chế tác động tiêu cực đến hệ sinh thái biển

Tỉnh Sơn La kiến nghị bổ sung quy định, chế tài về quản lý, bảo vệ rừng, nhất là rừng phòng hộ, hoàn thiện quy định về nuôi động vật, thực vật rừng và có hướng dẫn cụ thể về hấp thụ, lưu giữ carbon rừng để địa phương triển khai...

Các địa phương tham dự cuộc họp - Ảnh: VGP/Minh Khôi

Đại diện Bộ Tư pháp, Bộ Xây dựng, Bộ Công Thương, Viện Hàn lâm Khoa học và Công nghệ Việt Nam... cho rằng cần bảo đảm tính thống nhất, đồng bộ của hệ thống pháp luật, tránh chồng chéo khi sửa đổi, bổ sung các nghị định liên quan đến lâm nghiệp, thủy sản, thủy lợi, giao thông và tài nguyên; trong đó nhấn mạnh việc rà soát kỹ các quy định trùng lặp, làm rõ thẩm quyền, trách nhiệm giữa các bộ, ngành và giữa Trung ương với địa phương. Nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước, tăng cường kiểm soát bằng công cụ kỹ thuật, đặc biệt đối với thiết bị giám sát hành trình tàu cá (VMS), quản lý rừng khu vực biên giới, biển đảo và vận hành hồ đập.

Các quy định mới phải phù hợp điều kiện kỹ thuật, năng lực quản lý, không làm phát sinh thủ tục phức tạp hoặc cản trở xử lý tình huống khẩn cấp, đồng thời tạo thuận lợi cho công tác quản lý.

Nêu thực trạng nhiều tàu cá lắp đặt nhiều thiết bị VMS (có tàu lắp tới 4-5 thiết bị), tạo kẽ hở cho hành vi gian lận như tháo, tắt thiết bị, gửi thiết bị về bờ hoặc sang tàu khác để che giấu hoạt động khai thác trái phép, Trung tướng Lê Quang Đạo, Phó Tổng Tham mưu trưởng Quân đội nhân dân Việt Nam cho rằng cần ưu tiên phương án mỗi tàu chỉ lắp một thiết bị chính, kèm theo thiết bị dự phòng

tích hợp trong cùng hệ thống, thay vì lắp nhiều thiết bị độc lập.

Bộ Khoa học và Công nghệ, các nhà mạng, cơ quan quản lý cần làm rõ giải pháp kỹ thuật cho các phương án lắp đặt thiết bị VMS khác nhau, bảo đảm quản lý chặt chẽ, minh bạch, hiệu quả, không tạo kẽ hở cho vi phạm pháp luật và thuận lợi cho công tác thực thi trên thực tế.

Ghi nhận, tiếp thu các ý kiến đóng góp tại cuộc họp, Bộ trưởng Trần Đức Thắng cho biết thêm, các nghị định đang được sửa đổi, bổ sung trên cơ sở Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của 15 luật trong lĩnh vực nông nghiệp và môi trường đã được Quốc hội thông qua, tập trung vào những nội dung liên quan đến chính quyền địa phương 2 cấp, phân cấp, phân quyền, phân định thẩm quyền và tháo gỡ các điểm nghẽn đã được nhận diện, chưa phải sửa đổi toàn diện hệ thống pháp luật.

Có những ý kiến sẽ được tiếp thu ngay như đề xuất của Bộ Quốc phòng về cơ chế phối hợp trong quản lý, bảo vệ rừng, phòng cháy chữa cháy rừng tại khu vực nhạy cảm, đồng thời quy định rõ thời hạn lấy ý kiến để tránh kéo dài thủ tục hành chính.

Một số kiến nghị khác của địa phương được xác định đã có quy định tại các nghị định, thông tư liên quan như xử phạt hành chính trong nông nghiệp, quản lý động thực vật hoang dã nguy cấp, tín chỉ carbon rừng hay phân quyền trồng cây phân tán.

Đối với thiết bị giám sát hành trình tàu cá (VMS), Bộ Nông nghiệp và Môi trường đang trình theo phương án có thể sử dụng hơn một thiết bị nhưng tiếp tục nghiên cứu giải pháp kỹ thuật để bảo đảm quản lý chặt chẽ, không để bị lạm dụng.

Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và Môi trường khẳng định việc phân cấp, phân quyền được thực hiện theo nguyên tắc giao chủ yếu về cấp tỉnh, Trung ương không "cầm tay chỉ việc" xuống cấp xã. Trong thời gian tới Bộ sẽ tiếp tục rà soát, sửa đổi những vướng mắc lớn trong Luật Tài nguyên, môi trường biển và hải đảo; phân định thẩm quyền giữa các bộ, ngành trong một số lĩnh vực (địa chất - khoáng sản, quy hoạch và khai thác...).

Chỉ hướng dẫn những vấn đề được nêu trong Luật

Kết luận cuộc họp, Phó Thủ tướng Trần Hồng Hà đánh giá cao báo cáo của Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và Môi trường; cho rằng các ý kiến của bộ, ngành cơ bản đã được tập hợp đầy đủ, thể hiện sự tập trung cao độ trong quá trình chuẩn bị, bởi khối lượng công việc rất lớn và phức tạp.

Yêu cầu toàn bộ các nghị định phải có hiệu lực đồng thời với Luật sửa đổi, bổ sung 15 luật trong lĩnh vực nông nghiệp và môi trường, Phó Thủ tướng đề nghị Bộ Nông nghiệp và Môi trường cùng Văn phòng Chính phủ bám sát tiến độ, trình Thủ tướng ký ban hành các nghị định trước ngày 1/1/2026.

Các nghị định chỉ tập trung hướng dẫn Luật, những vấn đề nằm ngoài phạm vi này không đưa vào các nghị định, trừ trường hợp thuộc thẩm quyền của Chính phủ, có căn cứ thực tiễn rõ ràng và được chứng minh trong quá trình triển khai. Với những nội dung đó, Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và Môi trường phải chỉ rõ điều, khoản thay đổi, lý do thay đổi và chịu trách nhiệm. Tuyệt đối không đưa vào những nội dung chưa được đánh giá tác động đầy đủ, chưa chín, có nguy cơ ảnh hưởng đến quyền và lợi ích hợp pháp của người dân, doanh nghiệp.

Tên gọi các nghị định cần đơn giản, thống nhất theo chuỗi, thể hiện rõ là nghị định hướng dẫn luật sửa đổi, bảo đảm vị trí trong hệ thống văn bản pháp luật và thuận tiện cho việc tra cứu, áp dụng.

Đối với phân cấp, phân quyền, Phó Thủ tướng khẳng định nguyên tắc chỉ phân cấp khi địa phương đủ điều kiện thực hiện; những nội dung liên tỉnh, liên vùng, xuyên biên giới không thể giao cho một địa phương quyết định.

Đánh giá cao việc cắt giảm mạnh thủ tục hành chính, Phó Thủ tướng nhấn mạnh yêu cầu phân cấp phải trọn vẹn: Cơ quan nào cấp phép thì cơ quan đó thực hiện toàn bộ thủ tục hành chính liên quan, tránh chồng chéo giữa Trung ương và địa phương. Cùng với đó, các nghị định cần thể hiện rõ yêu cầu chuyển đổi số, tích hợp dịch vụ công trực tuyến, tạo thuận lợi cho người dân và doanh nghiệp.

Mỗi tàu cá chỉ có một thiết bị VMS chính để quản lý hành trình

Cho ý kiến về một số nội dung cụ thể, Phó Thủ tướng đồng ý với quy định liên quan đến xử lý khoáng sản đi kèm theo hướng bám sát thực tế, song yêu cầu các quy định kỹ thuật phải được diễn đạt rõ ràng, chặt chẽ. Việc thăm dò xuống sâu phải nằm trong cùng khối tài nguyên, cùng tầng hoặc vỉa khoáng sản, bảo đảm thống nhất về mặt kỹ thuật và tránh cách hiểu mở rộng gây khó khăn trong quản lý.

Trong lĩnh vực thủy sản, Phó Thủ tướng đặc biệt lưu ý nội dung quản lý thiết bị VMS, với nguyên tắc mỗi tàu cá chỉ có một thiết bị chính để quản lý hành trình. Trường hợp có thiết bị thứ hai thì chỉ mang tính chất dự phòng, phải được lắp đặt cố định trên tàu, có niêm phong, không cho phép doanh nghiệp hay chủ tàu can thiệp. Thiết bị dự phòng phải ghi nhận đầy đủ dữ liệu hành trình như "hộp

đen", có chế tài quản lý rõ ràng, tránh việc lạm dụng. Phó Thủ tướng yêu cầu Bộ Nông nghiệp và Môi trường tiếp tục làm việc với các doanh nghiệp cung cấp dịch vụ như Viettel, VNPT để hoàn thiện phương án kỹ thuật, làm rõ trách nhiệm quản lý, chi phí và bảo đảm tính khả thi.

Về quản lý tài nguyên nước, Phó Thủ tướng lưu ý các nội dung liên quan đến chuyển nước liên tỉnh thuộc thẩm quyền Bộ Nông nghiệp và Môi trường; các vấn đề chuyển nước xuyên biên giới cần làm rõ vai trò của Ủy ban Mê Kông Việt Nam, bảo đảm phù hợp với cam kết quốc tế và yêu cầu quản lý tổng hợp tài nguyên nước.

Đối với các lĩnh vực lâm nghiệp, kiểm lâm, bảo vệ động thực vật hoang dã, hoạt động tại khu vực biên giới, hải đảo và biển, Phó Thủ tướng giao Bộ Nông nghiệp và Môi trường tiếp thu ý kiến của các bộ, ngành theo hướng đơn giản hóa thủ tục nhưng vẫn bảo đảm yêu cầu quốc phòng, an ninh. Các quy định về phối hợp giữa các cơ quan cần làm rõ cơ chế, thời hạn lấy ý kiến, quá thời hạn mà không có ý kiến thì coi như thống nhất và chịu trách nhiệm về nội dung liên quan.

Ngoài ra, Bộ Nông nghiệp và Môi trường cần tiếp thu ý kiến liên quan đến vùng biển, hải đảo và nghiên cứu khoa học biển, nhằm tạo điều kiện mở rộng không gian hoạt động hợp pháp cho người dân, đồng thời bảo đảm phù hợp với luật pháp quốc tế và yêu cầu bảo vệ chủ quyền quốc gia.

Phó Thủ tướng giao Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và Môi trường trực tiếp chỉ đạo việc hoàn thiện hồ sơ các nghị định, phối hợp chặt chẽ với Bộ Tư pháp và Văn phòng Chính phủ, bảo đảm rà soát kỹ thuật đầy đủ, không để xảy ra mâu thuẫn, chồng chéo, và trình Thủ tướng ký ban hành các nghị định đúng tiến độ, bảo đảm hiệu lực thi hành đồng thời với luật.

Theo Chinhphu.vn